

Ceramische Kunst in den Indischen Archipel.

Het egaliseeren, pleisteren van kendits of sierende lijsten heeft plaats met een prettig aandoende vaardigheid.

Niet alleen de routine, maar ook de artistieke Schwung in uitvoering treedt bij het werk duidelijk naar voren, en het is dan, alsof de nijvere de door evene kneding zoo licht in vorm veranderende grondstof met gemakkelijke vingerbewegingen volkomen weet te beheerschen.

Vreemd is te noemen, dat de Inlander bij het bestaan van die voor de ontwikkeling van het handwerk gunstige factoren er weinig aan gedacht heeft, om, zoo hij dan toch weinig voelde voor glazuur, als van het ingevoerde aardewerk, meer zorg te besteden aan de behandeling van het materiaal. Er zijn er, die beweren, dat het vaatwerk opzettelijk poreus gehouden wordt, om er het water gemakkelijk in te kunnen verkoelen. Maar dit zou dan toch alleen gelden voor kruiken, martavanen, e. d. *)

Altijd heeft de pottenbakker zich tevreden gesteld met het simpele resultaat van onvoldoende menging van het materiaal.

Aan de keuze van kleisoorten wordt wel eenige aandacht gewijd. Men zoekt de grondstof op bepaalde sawahplekken, in bekende gedeelten van heuvelachtige terreinen, nabij rivieren. De Bataks bij het Toba-meer graven door steenachtige lagen heen diepe hollen in den bodem, om de beste klei-vindplaatsen te kunnen bereiken. Het bedrijf levert daar-

*) In Noord-Celebes worden de pas gebakken, nog warme voorwerpen met een op een stok gestoken klomp boomhars bestreken, om de porositeit ervan te verminderen.

door voor de dikwijls onverschillig werkende verzamelaars het gevaar op, om onder neerstortende massa's aarde en steen bedolven te raken.

Gewoonlijk heeft de menging van klei met zand plaats door het kneden met de handen, het betreden met de voeten, of het stampen met lichte, houten staven.

De draaischijf is volstrekt niet overal in gebruik. De allereenvoudigste manier van werken is, om geheel uit de hand een globalen voorvorm te kneden, gelijk b.v. in Zuid-Celebes en in een gedeelte van Sumatra gedaan wordt, waar de leembewerkster de

klei op haar schoot behandelt. De techniek brengt mee, om dan de grondstof iets vochtiger, soepeler, gemakkelijker kneedbaar te nemen, hetgeen weer tot gevolg heeft, dat de vorm na elk stadium van bewerking in den wind dient te worden gedroogd. Bij het uitdijend bekloppen, dat nu volgt, bedient

AARDEWERK VAN LANGKAT (SUMATRA'S OOSTKUST).
RECHTS EEN KENDI (KALABAS-VORM), LINKS EEN KENDI PRATOELA.

men zich van houten hamers en platte steenen. Na herhaalde droging groeit dus door de toepassing van deze systematisch-fragmentarische bekloppingsmethode de vorm slechts langzaam tot de gedaante, welke het te bakken vaatwerk definitief hebben moet.

De Bataks slaan het materiaal zóó dun uit, dat de wanden van het uit klei gevormde voorwerp met stokjes gesteund moeten worden, welke men aan den binnenkant op den bodem steekt, en waarmee het ineenvallen van den geheelen vorm voorkomen wordt.

Het meest wordt de draaischijf op Java gebruikt, waar dit met handen en voeten in het rond te bewegen werktuig onder den